

INTERNATIONAL MONETARY FUND

Public Information Notice

EXTERNAL
RELATIONS
DEPARTMENT

Obavještenje za javnost
(Public Information Notice, PIN) No. 10/154

ZA HITNO OBJAVLJIVANJE
15. oktobra/listopada 2010. godine

Međunarodni monetarni fond
(International Monetary Fund)
700 19th Street, NW
Washington, D. C. 20431 USA

Izvršni bord MMF-a zaključuje konsultacije po Članu IV sa Bosnom i Hercegovinom za 2010. godinu

Na dan 15. oktobra/listopada 2010. godine, Izvršni odbor Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) zaključio je konsultacije po Članu IV sa Bosnom i Hercegovinom.¹

Kontekst

Nakon nekoliko godina obilježenih snažnim rastom, koje su u rastućoj mjeri bile praćene vanjskim i unutarnjim debalansima, ekonomija Bosne i Hercegovine je 2009. godine zapala u recesiju. Kao i u drugim dijelovima regiona, rast u Bosni i Hercegovini prije krize se oslanjao na ekspanzioni porast domaće potražnje koji je bio finansiran iz inostranstva. Snažna povećavanja vladine potrošnje na plate i socijalne transfere u toku 2008. godine doprinijela su pritiscima sa strane potražnje, što se manifestiralo proširivanjem deficita na tekućem računu i oštrim porastom inflacije. Globalna ekonomska i finansijska kriza bila je pokretač kolapsa potražnje za izvozom iz Bosne i Hercegovine i u ozbiljnoj mjeri je ograničila prekogranične finansijske prilive. Privatne investicije i potrošnja na trajnu robu potrošačkog karaktera doživjele su kolaps, dok se privatna potrošnja smanjila u manjoj mjeri, oslanjajući se na umjeren rast plata i socijalnih davanja. Kreditni boom u periodu prije krize naglo je zaustavljen.

---

¹ U skladu sa Članom IV Statuta MMF-a, MMF održava bilateralne diskusije sa članicama obično jednom godišnje. Tim osoblja posvećuje zemlju, prikuplja ekonomske i finansijske informacije, te sa zvaničnicima razmatra ekonomska dešavanja u zemlji i ekonomske politike. Po povratku u centralu, osoblje priprema izvještaj, koji predstavlja osnovu za diskusiju na Izvršnom bordu. Nakon zaključenja diskusije, izvršni direktor, kao Predsjedavajući Borda, sažeto predstavlja gledišta izvršnih direktora, a taj sažeti pregled se prenosi institucijama vlasti u zemlji. Objašnjenje svih kvalifikacija koje su korištene u sažetom pregledu može se naći na sljedećoj adresi:

<http://www.imf.org/external/np/sec/misc/qualifiers.htm>.

Suočene sa povećanim pritiscima početkom 2009. godine, institucije vlasti su pripremile sveobuhvatan program koji je dobio podršku kroz Stand-by aranžman MMF-a. Program je kreiran tako da zaštiti valutni odbor i da amortizira efekte pogoršanja u vanjskom okruženju, uz istovremeno usvajanje politika za rješavanje fiskalnih debalansa, te jačanje finansijskog sektora. Pristup institucija vlasti je uključivao sljedeće: (i) postepenu fiskalnu konsolidaciju praćenu strukturalnim fiskalnim reformama za vraćanje javnih finansija na održiv put, (ii) korake na jačanju otpornosti finansijskog sektora paralelno sa preuzimanjem obaveze stranih matičnih banaka da održavaju stepen svoje izloženosti u BiH i održavaju stepen kapitalizacije svojih podružnica; i (iii) značajno finansiranje iz MMF-a paralelno sa finansiranjem iz Svjetske banke i EU.

Program stabilizacije Bosne i Hercegovine je pomogao da se ublaže efekti globalne finansijske krize na ekonomiju. Paket finansijske podrške MMF-a je pomogao da se na minimum svedu uticaji nedostatka prihoda na potrošnju vlade, čime su ograničeni gubici u ekonomiji. On je također pomogao da se zaustavi pad deviznih rezervi centralne banke i da se ojača povjerenje investitora. Koraci na izgradnji povjerenja, koji uključuju učešće Bosne i Hercegovine u Europskoj Inicijativi za koordinaciju banaka, te povećanje obima i limita za obuhvat osiguranja depozita, pomogli su da se povrati povjerenje depozitara u bankarski sistem. Uspješnost mjera u okviru programa bila je ohrabrujuća: fiskalna disciplina rješava problem velikih debalansa iz novijeg perioda, a strukturalne reforme su napredovale, iako sa sporijim tempom od onog koji je inicijalno bio predviđen.

Izgleda da je ekonomija dosegla dno i sada se predviđa da će u toku 2010. godine postići skroman stepen oporavka, koji će popločati put ponovnog rasta u 2011. godini. Domaća potražnja će i dalje biti obuzdana, držana pod kontrolom zbog stagniranja realnih nivoa plata i zbog tekuće fiskalne konsolidacije. To će doprinijeti daljnjem smanjenju deficita na tekućem računu. Predviđa se da će bazna inflacija i dalje biti na niskom nivou. Kreditiranje privatnog sektora će se polako povećavati, pošto banke još uvijek nisu apsorbirale sve gubitke koji su izazvani nekvalitetnim kreditima iz njihovih portfelja. Program ima za cilj postizanje nivoa deficita generalne vlade od 4,5 procenata BDP-a u 2010. godini.

Ocjena Izvršnog odbora

Izvršni direktori su pozdravili zadovoljavajući učinak Bosne i Hercegovine po programu usred ekonomskog i političkog okruženja punog izazova. Fiskalno ograničenje rješava veliku neuravnoteženost koja je postojala posljednjih godina, a strukturalne fiskalne reforme su napredovale, iako sporije nego što je prvobitno predviđeno. Direktori su naglasili da važni izazovi ostaju u tome da se obezbijedi održivost ekonomskih i političkih usklađivanja. Oni su podstakli novoizabrane vlade da ubrzaju strukturalne reforme kako bi obezbijedile fiskalnu i spoljnu održivost i pružile osnovu za zdrav, održiv rast.

Direktori su primijetili da će postizanje fiskalnih ciljeva programa za 2010. i 2011. godinu utrti put za obnavljanje fiskalne održivosti. Direktori su podstakli ograničenje rashoda, za koje se pokazalo da se održava, naglašavajući da ispunjavanje fiskalnih ciljeva za 2010. godinu zavisi od nepokolebljive primjene reformi beneficija vezanih za rat i smanjenja tekućih rashoda od strane kantona u Federaciji. Direktori su pozdravili potvrdu vlasti o cilju za ukupni fiskalni deficit programa za sljedeću godinu i podstakli su vlast na to da brzo završi rasprave o budžetu u Fiskalnom savjetu za 2011. godinu.

Direktori su naglasili da srednjoročna fiskalna konsolidacija treba da bude praćena prebacivanjem sa periodičnih na kapitalne izdatke. To će zahtijevati istrajnost u reformama beneficija po osnovu prava kako bi se poboljšala njihova efikasnost putem boljeg usmjeravanja ka siromašnima i najugroženijima, obuzdavajući prijedlog zakona o javnim platama, i dovodeći penzione sisteme na održiv nivo. Direktori su pozdravili zalaganje vlasti za to da se izvrši sveobuhvatna revizija izdataka na državnom nivou i nivou entiteta. Oni su primijetili da će sredstva oslobođena ovim reformama pomoći u finansiranju veoma potrebnih investicija u infrastrukturu.

Direktori su pohvalili vlasti na opreznoj politici u finansijskom sektoru koja je pomogla finansijskom sistemu da dobro prebrodi širenje globalne finansijske krize. Takođe su pozdravili zalaganje inostranih matičnih banaka da održe svoju izloženost u odnosu na Bosnu i Hercegovinu i održavaju svoje podružnice dobro kapitalizovanim. Direktori su primijetili da porast zajmova koji se ne otplaćuju i opadajuća profitabilnost u bankarskom sektoru zahtijevaju stalan oprez i budno praćenje razvoja kvaliteta kredita i rizika od širenja događaja iz regiona.

Direktori su naglasili da srednjoročni planovi ključno zavise od primjene strukturnih reformi kako bi se unaprijedio potencijal za rast zemlje. Reforme sa ciljem rješavanja rigidnosti tržišta rada, ubrzavanja tempa tehnoloških promjena i unapređivanja poslovnog okruženja stvorile bi pogodno tlo za zdrav, održiv razvoj.

Direktori su pozvali vlasti da preduzmu neophodne mjere kako bi prihvatile obaveze po Članu VIII. Takođe su podstakli dalja nastojanja da se riješe pitanja kvaliteta podataka.

Informativna saopštenja za javnost (PINs) su dio nastojanja MMF-a da promoviše transparentnost mišljenja MMF-a i analize ekonomskog razvoja i politike. Uz saglasnost dotične zemlje (ili zemalja), Informativna saopštenja za javnost izdaju se nakon razgovora Izvršnog odbora sa zemljama-članicama o konsultacijama vezanim za Član IV, njegove kontrole razvoja na regionalnom nivou, praćenja nakon izvođenja programa, kao i bivših ocjena nakon primjene programa zemalja članica sa dugoročnijim programskim obavezama. Informativna saopštenja za javnost takođe se izdaju nakon rasprava Izvršnog odbora vezanim za pitanja opšte politike, osim ako Izvršni odbor drugačije ne odluči u nekom posebnom slučaju.

Tabela 1. Bosna i Hercegovina: Izabrani ekonomski indikatori, 2006–2011. godine

	2006.	2007.	2008.	2009.	2010. Pred.	2011. Pred.
	(procenat promjene)					
Obim proizvodnje i cijene						
Realna stopa rasta BDP-a	6,1	6,1	5,7	-3,1	0,5	3,0
CPI (prosjeak za period) ¹	6,1	1,5	7,4	-0,4	2,4	2,5
Novac i kreditiranje (na kraju perioda)						
Novac u opštem smislu	24,7	21,6	3,7	2,4	3,6	4,5
Kreditiranje privatnog sektora	23,3	28,1	20,7	-3,8	1,0	2,3
	(u procentima BDP-a)					
Budžet konsolidirane vlade						
Prihodi	47,2	46,7	45,9	44,6	45,9	45,8
Potrošnja (na osnovu preuzetih obaveza)	46,1	47,1	49,5	50,2	50,4	48,8
Ukupni bilans	1,1	-0,3	-3,6	-5,7	-4,5	-3,0
Vanjski javni dug	21,1	18,2	17,2	21,7	26,2	29,4
Ukupni javni dug	21,4	32,9	30,8	35,4	39,1	43,0
	(u milionima eura)					
Platni bilans						
Izvoz robe i usluga	3.592	4.153	4.648	3.923	4.526	4.861
Uvoz robe i usluga	6.463	7.656	8.827	6.780	7.222	7.610
Bilans tekućeg računa	-783	-1.191	-1.819	-840	-684	-707
(u procentima BDP-a)	-8,0	-10,7	-14,4	-6,8	-5,5	-5,5
Bruto zvanične rezerve	2.761	3.425	3.219	3.176	3.219	3.733
(u mjesecima uvoza)	4,3	4,7	5,7	5,3	5,1	5,6
Servisiranje vanjskog duga (u procentima izvoza robe i usluga)	5,8	5,3	5,4	6,6	11,8	12,4
Režim kursnih stopa	Valutni odbor od avgusta 1997. godine					
Kursna stopa (KM/Euro)	0,51	0,51	0,51	0,51	...	...
Realna efektivna kursna stopa (2000=100, povećanje=aprecijacija) ²	90,8	89,2	91,2	91,4	...	...

Izvori: Institucije BiH; te procjene i predviđanja osoblja MMF-a.

¹ U 2006. g. pod uticajem uvođenja PDV-a.

² Prilagođeno u odnosu na efekat PDV-a.